

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 7. jūlijā

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto tiesībsarga (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 120/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2009. gada 27. oktobra noteikumu Nr. 1250 „Noteikumi par valsts nodevu par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1250) 13. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 105. un 110. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Valsts nodevu par nekustamā īpašuma tiesību nostiprināšanu mantiniekiem uz notāra izsniegtas mantojuma apliecības pamata nosaka šādā apmērā, ja mantotā nekustamā īpašuma vērtība pārsniedz 10 minimālās mēnešalgas:

13.1. lietās par apstiprināšanu mantojuma tiesībās:

13.1.1. laulātajam un kopā ar mantojuma atstājēju dzīvojušajiem pirmās, otrās un trešās šķiras mantiniekiem – 0,25 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.1.2. pārējiem pirmās un otrās šķiras mantiniekiem – 0,5 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.1.3. pārējiem trešās šķiras mantiniekiem – 1,5 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.1.4. ceturtais šķiras mantiniekiem – 5 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.2. lietās par pēdējās gribas rīkojuma akta vai mantojuma līguma stāšanos likumīgā spēkā:

13.2.1. laulātajam un pirmās, otrās un trešās šķiras mantiniekiem – 0,125 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.2.2. ceturtais šķiras mantiniekiem – 4 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.2.3. pārējiem testamentārajiem vai līgumiskajiem mantiniekiem – 7,5 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības;

13.2.4. testamentārajiem vai līgumiskajiem mantiniekiem, ja tie ir sabiedriskā labuma organizācijas, – 1,5 % no mantotā nekustamā īpašuma vērtības.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesībsarga pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normas atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 8. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesībsargam, ja institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nav tā norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus. Arī saskaņā ar Tiesībsarga likuma 13. panta 8. punktu tiesībsargam ir tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā, ja iestāde, kas

izdevusi apstrīdamo aktu, nav tā norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka tiesībsargs pārbaudes lietas ietvaros secinājis, ka apstrīdētā norma ir diskriminējoša attiecībā pret viena dzimuma partneriem. Proti, tajā norādītā valsts nodevas likme testamentārajiem vai līgumiskajiem mantiniekiem attiecoties gan uz viena dzimuma partneriem, gan dažādu dzimumu partneriem, kuri nav reģistrējuši savas attiecības, noslēdzot laulību. Tomēr viena dzimuma partneri, kuri vēlas reģistrēt savas attiecības, bet to nevar izdarīt, neatrodoties vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos ar dažādu dzimumu partneriem, kuriem ir iespēja noslēgt laulību. Šādai vienādai attieksmei pret atšķirīgos apstākļos esošām personām neesot objektīvs un saprātīgs pamats. Tādēļ, apstrīdētajā normā nosakot valsts nodevas likmes, neesot nodrošināta tādu ģimeņu, kuras veido viena dzimuma partneri, juridiskā aizsardzība. Tiesībsargs 2018. gada 29. oktobrī aicinājis Ministru kabinetu veikt grozījumus apstrīdētajā normā, lai novērstu tās iespējamo neatbilstību Satversmei, tomēr Ministru kabinets atteicies tiesībsarga norādītajā termiņā novērst konstatētos trūkumus.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikumā ir norādīts Pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, un prasījums Satversmes tiesai. Pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis lietas faktisko apstākļu izklāstu, kā arī juridisko pamatojumu par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91., 105. un 110. pantam. Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu, izlemj arī jautājumu par pieteikumā un tā pielikumos norādītās informācijas pieejamību.

Lemjot par informācijas pieejamību, kolēģija izvērtē, vai ierobežotas pieejamības noteikšana lietas materiāliem aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp personas datu aizsardzību, neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Izvērtējusi pieteikumā un tam pievienotajos dokumentos ietvertu informāciju, kolēģija secina, ka no tiem izrietošā informācija par personas, kura vērsusies pie tiesībsarga ar iesniegumu, privāto dzīvi, tostarp seksuālo orientāciju un seksuālo dzīvi, ietilpst šīs personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā (sk. arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1981. gada 22. oktobra sprieduma lietā „*Dudgeon v. the United Kingdom*”, pieteikums Nr. 7525/76, 41. punktu un 2001. gada 25. septembra sprieduma lietā „*P.G. un J.H. v. the United Kingdom*”, pieteikums Nr. 44787/98, 56. punktu). Turklāt šāda informācija kopā ar informāciju par attiecīgās personas vārdu un uzvārdu ir uzskatāma par personas datiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula 2016/679) 4. panta 1. punkta izpratnē. Savukārt šo personas datu izpaušana ir uzskatāma par datu apstrādi Regulas 2016/679 4. panta 2. punkta izpratnē.

Atbilstoši Regulas 2016/679 9. panta pirmajai daļai datu par personas seksuālo orientāciju apstrāde ir aizliegta, bet saskaņā ar minētās regulas 9. panta otrās daļas „f” apakšpunktu datu par personas seksuālo orientāciju apstrādes aizliegumu nepiemēro, ja apstrāde ir vajadzīga, lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības, vai ikreiz, kad tiesas pilda savus uzdevumus.

Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams apstrādāt personas, kura vērsusies pie tiesībsarga ar iesniegumu, identificējošu informāciju. Šādas informācijas apstrādes rezultātā varētu tikt atklāta informācija par minētās personas seksuālo orientāciju, kā arī kļūtu identificējama informācija par šīs personas partneri. Līdz ar to, lai aizsargātu šo personu tiesības uz privāto dzīvi, pieteikumā un tā 4. pielikumā norādītās personas, kura vērsusies pie tiesībsarga ar iesniegumu, identificējošai informācijai, tas ir, viņas vārdam un uzvārdam, nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Ministru kabineta 2009. gada 27. oktobra noteikumu Nr. 1250 „Noteikumi par valsts nodevu par īpašuma tiesību un ķīlas tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā” 13. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 105. un 110. pantam” pēc pieteikuma, kuru iesniedzis tiesībsargs (pieteikums Nr. 120/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabinetu – **līdz 2020. gada 7. septembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā un tā 4. pielikumā ietvertajai informācijai par personas, kura vērsusies pie tiesībsarga ar iesniegumu, vārdu un uzvārdu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš